

II.

Bloke pri Cerkuici.
Povedal Fr. Baraga.

Reverni stariši so imeli enega sina. Ko odrasle ga hočejo dati služiti, pa pride k njim velik „suprijan“ (čarovnik) in jima reče: „Dajte ga meni služiti, dobro se mu bo gojilo. Lez eno leto vauu ga pa spet nazaj pripeljite.“ Stariši privoliijo, in predur ovideta, jima da čarovnik 100 zlat. kot plačo pinovo, čež leto dni jima hoče pa spet dati vožiti. In tina voniti. Veseli so bili stariši: „Dobro se mu bo gojilo, pa ti beliku bo zaslužil, ko mu ji že zdaj dal gospodar beliko.“

Čarovnik vauue fantu in ga pelji s seboj. Gresta po pasti, prideta v gozd. Čez se fant pa pravi: „Kako je pa to, leto pred sabo vidim, za sabo pa ne!“ „F, ovinki se, pa drevi, de se ne vidi. Prideta do tršice. Tu pravi čarovnik: „To tršo boš vsake dan pauchel. Lez leto dni se vnuem, pa samu gorji ni doli bou sel po trši in takoj bou vedel, če si bil pasten. Jed bo pa sama vsrbe prišla in spet izginila, za to ne skrb.“ Ovide čarovnik, fant pa dela, kakor mu je bilo naročeno. Preteče leto; čarovnik se vrne in pogleda po trši: „Dobro si delal, sedej si pa že doslužil, se pojdi domov.“ „Le, saj je kamaj en kolcu!“ Tako kratko se je zdelo fantu leto, se mu je dobro gojilo, piti in jesti je imel dovolj, pa že privadil se je bil. „Je vsa bezna toš opali sem preiskal, samu enega se nisem“, pravi čarovnik. „Pa ga dajva midva“, trti fant. „Pa le?“

Fanteta vor in gresta k breznu. „No zrouce, ni je ti to trdo, prouci, jaz te potegnem vau“, reče čarovnik in spusti fanta v globocino. Fant pride na dno in vidi pred seboj lepo dolino, jlo se mu je tam dopadlo, nič več ni hotel iti vau. Pa vauue kamen, priveže ga za vor in prouci. Čarovnik pa vleče kamen vau, fant pa gre podolcu. Niti je ne more iz doline. Res je bila dolina lepa in dosti sauja in vsega je imel dovolj, drugega pa ni. Stiči, išči, pa ne najde nič, samo skozi skalovje vosti luknja, pa se ta je ozka in polno zveri v nji. Na zadnji se fant vendar opozumi, da laze skozi luknjo. Povsod so zveri ranj prežale, vendar mu ni nobena nič narabila. Kaucem luknjo so bila vrata, kakre fant ovpre: „Aha, tu so pa je blizu ljudji.“ Skopi skozi druga vrata in od tod v beljo sobo. Tu najde ženo, vse čeno seveda, ker je prišel v zakleto mesto. „Kaj pa ti Lukaj išči, ko je beliko čase ni bilo nobenega sem“, ga ogovori ženska. „Službe iščem, službe“, vauue fant. „Jaz je jinam službo, samo kizka je, zoreal ne boš.“ „Nič bati.“ „Je prav. Froui sobi je jed in pijaca, pa tudi suotave. Najj se mi napij, pa kati, kolikot boud.“ Fant stori, kakot mu je bilo peče, pokem se vrne v prvo sobo. „Tu le se vlej in spi“, mu veli žena. „Prišli bodo mu k tej miži po noči ljudji, pa igrali in kvartali baso. Tudi lebe bodo pilili, samu ti se ne zmeui zavij.“ „Je prav“, ovome mladenu, leže na klop k pici in zaspi. Kar pridejo ob enajstih, selega za mižo in začno igrati. Čolen pa gre in začno budi ni drozati fanta za pčjo: „Pojdi se ti!“ fant pa nič, kar spal je lepo naprej. Fdani vra polnoči in se izginje.

Pride dan, zbudi se fant. Pa se mu pokaže ona žena: „Glej, do kolcu sem že čista“, ter mu pokaže noze; bile so do kolcu bele. „Zdaj se pa spet najj in napij, drevi pa spet tako, kakor daves.“

Pride spel nov. Ob enajstih spel pridejo igralci, kakor prejšnji večer. Jopet jelijo fanta, da ti ōel igral, a fant mirno in slavnostno dalje teži in spi na klop. O polnoči spel vsi izzivno. Naproci domu, prikazuje se mu spel ova ženska: "Danes pa ne boš prestal, preluosto to. Troj najboljši prijatelj, troj oči in mati, ki jih še ne kakor eno leto nisi videl, bodo prišli in te zilihi, da ti ōel igrat. Pa ti ne smeš iti. Pa ti bodo potem tepli in razpekali na drobne kosčke, ti se pa nič ne strasi, po polnoči boš spel cel in zdrav." "Ni se me bojte", odvrne fant in groi drugo tobo, da se odvrne z jelo in figurjo, kakor prvi in drugi dan, zvečer gre pa spel v ova sobo spat, kakor prejšnji večer. Tudi mu enajst in splobo pride fantov najboljši prijatelj, mati in oči, redejo za njega, pa da tobo igrali. "Prišli se ti, prijatelj, saj ti eno leto nisimo bili skupaj", prigovarja mu prijatelj fant pa se ne, mirno teži dalje na klop za pejo. "Daj, ga no, dajle, lumpa! Abito ga, pa razpakajta!" se oglasi oči za njega. Tudi je bil fant tepen, na drobne kose so ga razpekali. O polnoči pa spel vsi izzivno, fant pa spel ožiri, spel se graste in sceli. Daje mu klop in zaspi do jutra. Dolgo je spal, izmuceu je bil, ker so ga bili dobro zdelali pojnoci. Hotel je se malo polezati, kar zarlihi gosto in veselo odzunanaj. "Moram pa vse enoplati, da vidim, kaj imajo zunanaj, da je va tako veselo." Obliči se hitro in grovno. Pa mu je pride naproti njegov gospodarinja, prejšnja, sedaj pa silno, silno lepa kraljicina, gospe v firtli dežel, zlati deželi. "Hitro ga pelje in mu da lepo, zlato obleko, kakor je imajo same cesarji in kralji. Sproji sta novitostjo je bil fant prebil zakleto zlati deželi. Ko se preselere, greda na izprehod po mestu. Povsod mu kličejo: živio naš povelj, živio, živio." Dobro mu je sedaj govilo mladem fantu - cesarju v firtli deželi, kraljicina pa ga je vedno nagovarjala, da bi se poročila, a mladi pesar in hotel. "Denum saj mi tebe. Se enkrat biraš videl svojo domacijo prost, kot fant. Rav bi jim pokazal, da mu se živi, če so me tudi takrat tako zelo razmesarili. Ko v vno, se pa vnamera." Kraljicina pa mu je nato ne pre zapisala svojine in v sivanko narpikala, da je šlo vsi prv tejo, ni se ne bi moglo nič več izbricati. Dalo mu je dva regimenta vojakov, postojita se od njega, pred odhodom pa mu se zabirila: "Le če to tako doma vprašal, kakšno ženo imas, ne smeš piti, lepo, peče pice to vsi takoj od tebe pale in post nazaj te meci ne boš dobil. Tri pesi le, "Lako eno stvar."

Cesar zajaha konja in odide s svojimi vojaki proti domu. Blizu doma je pa pošli svoje vojake nazaj in jzdi sam dalje. Pride domov in gre najprvo v gostilno. Tam popravuje: "Kako je pa pri tebi?" "O, slabo so jim godi. Imeli so juna, pa je ōel z nekimi čarovnikom služil. Obliči, jim je bil, da ga pripelje čez eno leto nazaj, pa ga ni. Nasti so ga bili že potem enkrat, pa ni hotel k njim, zato ga pa zelo naklepi." Poilje tuje po svoji starisi. Oba prideta; mati pogleda skozi okno, pa takoj plame notri, oči pa povizno plame klobuček pod pazduho in vstoji na meste: "Kaj zapoveste, zlati pesar?" "Le notri, oči, le notri, pa nič se ne bojte." Najutli so se in napiti; pa se ne more več mati zadrževati in ravnočasno vpraša: "Ali imas kaj lepo ženo?" "Lepo, lepo", odgovori sin, a pri tej prici vsi od njega pade, kd je obliči v staro, raztrgano obleko. Ko to gostilnicinjin vidijo, ga začuo beati in suvati. "Nikarke ga ne; imam se eno kajzico; to vnuite mi pradijte, da toplacno to", se oglasi oči.

Im je bil malo pesa doma, pa se mu zajdi, da bi se vrnil v svojo deželo. Pola ni vedel. Pa tunc

Le maël ni poprašal, si misli ni odide. Pride na tleb, pa vidi v dolini med dvema triberna dva moza, ki stase na vso mroč tepla. Pogleda eden gor ni vidi na tribu stati človeka. "Pridi, pridi dol, da naua razsodim ni poveš, koto nisa prav." "Kako vama naj razsodim, to ne vem, zakaj se tepeta. Koga naj pa tepem? Le tepita se le, pa brez mene!" "Le pridi se, naji toš je razmiril." Pride & njima, pa vprasa, zakaj se tepeta. "Tuc čevlji imava, ki z enim korakom človeka nosijo 300 milij daleč; eno ukupjo, ki stori človeka nevidnega, ni en klobuk, ki poči, če ga na glavi obrne." "Pokažita, da vidim, če je to pes." "Obrni čevlje; Ti so pa moji prav." "Seveda, saj to vsakemu, kator jih obrni." "Obrni se ukupjo; Tudi ta je moji prav. Dajta mi u klobuk, da ga postensim." "Zaue klobuk, pokrij se, obrne ga na glavi, pa je počilo kakor iz pistole. Stopi - ni bil je 300 milij daleč. Zlag se pa ova dva nista več tepla.

Mladenci pride k vrbu. Vprasa ga po zlati deželji. "Ne vem, kaj je, ker jaz sam nisem en del zemlje prepisem. Pojdi k burji, ona ti pove", odvrne vrb. Pride k burji, pa čudi ova ne ve za zlato deželo, ker prepis je dva dela zemlje, spremlja pa ga k severu: "On pa gotovo ve, ker prebrja vso zemljo." Priddeta k domu svojcevemu, burja ga pokliče. "Zjokkal stopi star sivec, z razmrdeno, grlo brado. "Kaj pa ti, pozumeljski črv, tu delaš? Ali ne veš, da jaz prepisem celo zemljo ni take lahke razstogam?" ga grmi sever. "Mkar, to je cesar zlate dežele", toži burja. "Povej mi, če veš, kaj ta dežela leži." "Jaz ne vem, pa morda vedo k moji tovariši." Zapiška na pisčalko, od vrb, strani prihitel tiri, a nobeden ne ve, kaj je zlata dežela. Manjkalo je u enega česa. "Kaj ta nove, pa ni zlate dežele", meni sever. "Jaz pa vem, da je, ker sem bil je tam", odgovarja fant. Zapiška drugje, ni tamatu prihitel ocl. "Ali veš kaj je zlata dežela", vprasa sever. "Seveda vem, pravokotam sem bil tam." "Kako pa je", tiri fant. "Mlada kraljica a mozi. Znela je že žurina, pa se ji je izgubil. Podaj zemlje drugoga, ovorac ocl. "Le tisto me pelji tji." "Kako, saj te boun moral vedno čakati?" "Morda pa ne to teta", odgovarja fant, stopi - ni bil je 300 milij daleč. Tam sede na kamcu ni čaka ocl. "To je pa je zlata dežela", mu pokaže ocl. "Saj jo vidim zdaj, je vem." Fant gre v mesto, sota berac. "Menjajve za obleke", pravi tovariši. "Kakotam menjaj, mi je sa razstogana, hupa pa cela." "Kaj je to", meni fant. "Menjajve za obleke ni se presoblečeta, sva de ukupjo, stopaj čevlji ni klobuk si je fant pricuzal. Meniden pride fant v grad ni v sobo kraljice. Ženi jo je bil prisilil, da je morale točiti, on je pretil njo in mesto, ucer ti jo bil kancal. Bala se je kraljica smrti, pa je tako točila, zraven pa je vedno jokala ni k bala kazni iz nebes: "Gotovo me to zato boun kaznoval." Pristopi mladenci k nji ni jo poči za mlca. "O boun, to je gotovo kazni iz nebes." Obrne fant klobuk na glavi. "Ok". "Joj, nebo me kaznuje", stori nevesta. Pride ženin, odpulji jo pred grad ni sedeta v konjo, sa se odpeljeta v cerkev. "Pred gradom mora pokati", zapove ženin; naš fant pa stopi pred kuni jo - best, best, poči iz klobuka prav vpenjajose se konji. "Pred gradom ne smejo več stajati", za pos veduje ženin; pa vrgeno je pokalo pred konji. Fruete a v grad, da ovideta pres v cerkev, pa celo pot je prav njima pokalo. Stopita v cerkev, pa ravno med postko obrne mladenci klobuk, da je silno počilo.

Fnejo se svati ni poročena v grad ni sedajo za mizo. Meniden se pa vrede naš fant za mizo na mero s skri stol ni je, kar more. Ženin pa nevesto od strani prji: "Kaj doli kjo je? Drugi imajo je polne trojzike,

Troji so pa že vsi prazni. Najedel se je nevidni svat in tel ven; zinnaj pa ji odložil klobuk, plavci in
čevlji in se v razcapani berški obleki vrnil v sobo; tam pa zede za pet. Nevesta po strani ogleduje
Lujca, pa mu pravi: „Ali ti radi vina?“ „Le, le, žepin sem že. Peccinke sem imel dovolj, da rina pa mi
sem mogel. Pileglo bi se mi.“ Nevesta pa ob strani pogleduje Lujca moja, pa pravi svojemu ženi: „Far
grem pa plesat z beracem.“ Pa zapleseta po sobi; nevesta pa odgure Lujca ^{oteko} na prst, ni vidi svojine.
Obone se k vratom in pravi: „Imela sem dva teluš od pumare, pa sem ga izgubila. Delati sem dala novega; pa
sem zdaj našla stari teluš, kakrega naj rabim?“ „I, starega rabi“, hitro odgovori ženi, ki ji bil ježer,
da je nevesta plesala z beracem, „novega pa obesi na teljuko.“ „Torej glejte. Imela sem ženi, ki ji
bil vas in mene pečil; pa se mi je bil izgubil. Sedaj sem ga našla in starega ženi, hocem mihi,
novega pa obesite.“ Pa so popili ženi obesili, s stariu pa sta srecno živela.